

Професійні обов'язки адвоката

Закон передбачає конкретний перелік прав адвоката, які, за умов повного і грамотного їх використання забезпечують йому безперешкодну діяльність у здійсненні своїх обов'язків щодо надання правової допомоги.

Зміст

- 1.Професійні обов'язки адвоката
2. Оплата праці адвоката та його помічника
- 3.Рекламування діяльності адвокатів
- 4.Список використаних джерел

Адвокат зобов'язаний

- “ У статті 21 Закону "Професійні обов'язки адвоката" зазначено: 1. Під час здійснення адвокатської діяльності адвокат зобов'язаний:
- “ 1) дотримуватися присяги адвоката України та правил адвокатської етики;
 - “ 2) на вимогу клієнта надати звіт про виконання договору про надання правової допомоги;
 - “ 3) невідкладно повідомляти клієнта про виникнення конфлікту інтересів;
 - “ 4) підвищувати свій професійний рівень;
 - “ 5) виконувати рішення органів адвокатського самоврядування;
 - “ 6) виконувати інші обов'язки, передбачені законодавством та договором про надання правової допомоги.

За п. 1 ч.1 ст. 21 Закону перша позиція у переліку професійних обов'язків адвоката в професійній діяльності відведена дотриманню присяги адвоката України та правил адвокатської етики. Це, безумовно, визначальна умова належності до адвокатського корпусу України й ідеологема діяльності адвокатури.

Присяга адвоката в стислій формі виражає глибоке усвідомлення суті і законів професії, щиру готовність дотримуватися етичних і правових канонів діяльності адвоката. Той, хто вважає присягу пустою формальністю і забуває про неї, ледве залишивши поріг Ради адвокатів, навряд чи підніметься до рівня істинного розуміння цієї професії, саме тому порушення присяги розцінюється як найбільше порушення адвокатської етики.

Сьогодні, після прийняття Закону, присяга звучить так: *"Я, (ім'я та прізвище), урочисто присягаю у своїй адвокатській діяльності дотримуватися принципів верховенства права, законності, незалежності та конфіденційності, правил адвокатської етики, чесно і сумлінно забезпечувати право на захист та надавати правову допомогу відповідно до Конституції України і законів України, з високою відповідальністю виконувати покладені на мене обов'язки, бути вірним присязі"*.

Авторів цих рядків важко було б критикувати наведений текст присяги, оскільки він майже на 99% збігається з текстом присяги, запропонованим ним у 2007 р. (Журнал "Адвокат". - 2007. - № 4). Ось цей текст:

Я, __, отримуючи свідоцтво адвоката, урочисто клянусь: у своїй професійній діяльності з високою громадянською свідомістю і професійною відповідальністю достойно виконувати покладений на мене конституційний обов'язок надання правової допомоги із захисту прав, свобод та законних інтересів громадян та юридичних осіб, неухильно дотримуватись Законів України, а також визнаних Україною міжнародних актів, правил адвокатської етики, зберігати адвокатську таємницю, берегти честь своєї професії і адвокатської корпорації, бути вірним присязі.

Сьогодні справа не в тому, який текст краще. Але деякі положення законного тексту не повною мірою відповідають реальному стану речей. Проголошуючи присягу, майбутній адвокат обіцяє з по між іншого "дотримуватися принципів незалежності та конфіденційності".

“ На жаль, адвокатська незалежність в Україні за аналогією зі станом адвокатури в СРСР, попри законодавчі декларації, завжди залишається примарною і не може повністю залежати від самого адвоката. Наявність ВККА при Кабінеті Міністрів і її філіалів в регіонах дозволяла державі здійснювати тиск на адвокатський корпус. Теоретична адвокатська незалежність - це дуже крихкий захист від невихованості та неповаги з боку окремих суддів та інших працівників правоохоронних органів, а отже, заява адвоката в тексті присяги "завжди дотримуватися принципу незалежності" - це скоріше побажання, ніж здійснена обіцянка. Дуже важливо, як адвокат сам ставиться до власної незалежності. Багато залежить від самоповаги адвоката, його волі та вміння змусити поважати себе і свою професійну незалежність

Закон України "Про адвокатуру та адвокатську діяльність" та прийняте на ньому нове Положення про кваліфікаційну дисциплінарну комісію адвокатури України, Положення про Раду адвокатів України, а також положення цих самоврядних органів в регіонах так чи інакше нагадують, а ст. 21 прямо вимагає від адвоката дотримуватися правил етики. Така підвищена увага законодавця до питань етики є не випадковою. Ліва частина усіх дисциплінарних справ, з якими доводиться стикатися регіональним КДК, виникає з нерозуміння превалюючої ролі моральності в адвокатській роботі чи з елементарного небажання дотримуватися прав етики.

- Кожен із наведених чинників має різні походження, підходи і мотивацію. Не слід забувати, що етика - це вчення про мораль, тому все неетичне є неморальним. Не секрет, що здебільшого адвокатська аморальність виникає у сфері фінансових відносин з клієнтом. Найбільш аморальним прошарком у цьому сенсі є "прибульці" з правоохоронних органів. Переважна більшість їх щиро переконані, що адвокатура це такий собі "клондайк", де гроші валяються на поверхні, а головна зброя - особисті зв'язки серед слідчих та суддів. Зазвичай така категорія "юристів" взагалі не має і не вважає за потрібне мати уявлення про адвокатську етику. І як результат, більшість потрапляє в "історії" з кримінальним присмаком. Фахівці такого ґатунку погано впливають на молодих незагартованих адвокатів.
- Є, звісно, й такі, хто під тиском власних апетитів та бажань, згодом забувають настанови і попередження університетських наставників та канони присяги. Вони швидко "спалюються" в гонитві за привидом швидкої наживи. Хто раніше, а хто пізніше зрозуміє, що перша ж "вдала" спроба на цьому хибному шляху - це величезна життєва невдача і втрата. Невдача тому, що, пізнавши смак "легких" грошей, людина вже "підсіла на голку" - навіщо думати, коли можна заробити легше і більше? Втрата тому, що з моменту свого падіння - людина надовго втрачає спокій.
- Більшість неприємностей в адвокатській практиці виникають не від бажання порушити закон чи незнання закону, а від послаблення спілкування з власною душею, від поблажливого ставлення до етичних, тобто моральних, вимог до своєї персони - От П. постійно так вчиняє, а я що гірший за нього? Чи ще один раз і більше ніколи...
- Отже, вимоги (закони) етики, дотримуватися яких наполегливо закликає Закон, - це не лише реверанс у бік духовності, це ще, без будь-якого перебільшення, один із найдорожчих і водночас найдешевших інструментів техніки власної професійної і *суто людської безпеки*. Хочеш бути успішним і щасливим - будь ним. Люби і поважай закон, людську мораль, а з нею і етику в усіх її проявах.

“ Підпункт 2 ч. 1 ст. 21 Закону зобов'язує адвоката на вимогу клієнта надати звіт про виконання договору про надання правової допомоги. Ця норма Закону ґрунтується на етичних вимогах щодо побудови адвокатом своїх взаємин з клієнтом. Насправді кожен адвокат-практик і за відсутності такої вимоги закону постійно інформує клієнта про стан роботи над справою і про її результати, однак непоодинокі випадки неетичної поведінки з клієнтами адвокатів і юристів, що практикують поза рамками адвокатури, зумовили введення такої норми Закону.

“ Взаємини адвокат - клієнт не мають аналогів у договірній практиці. Максимальна збалансованість юридичних стосунків і етичних відносин - це запорука безконфліктності у фіналі співпраці, яким би він не був. Такий баланс досягається передусім ясністю цілей співпраці і чесністю обраних методів їх досягнення. Недомовки, неповна ясність, недостатня поінформованість з боку адвоката про стан і перспективи справи - це шлях до майбутніх конфліктів. Кожен крок в межах і стосовно певної справи адвокат узгоджує з клієнтом, останній має бути повністю інформованим про результати такого кроку. За наявності у адвоката сумнівів щодо поведінки клієнта у майбутньому, не буде зайвим зафіксувати його згоду на той чи інший крок письмово. Усе це стосується і поінформованості адвокатом клієнта про стан роботи у справі.

Приклад

“ Під час роботи над справою про значні розкрадання державного майна підзахисний звернувся до адвоката за порадою. "Як мені бути?" - запитав він адвоката. Слідчий запевняє мене, що відшкодування збитків, учинених розкраданням, буде зараховано судом при визначенні міри покарання. Я не дуже вірю в це, але хотів би знати вашу думку щодо цього.

“ На це делікатне запитання адвокат відповів, що закон дійсно дозволяє судові брати до уваги такі кроки, як відшкодування збитків від злочину, але як вирішить суд, прогнозувати важко. Тому це питання він повинен вирішити самостійно.

“ Суд обрав максимальну міру покарання, а за деякий час адвоката викликали до прокуратури. Пізніше виявилось, що засуджений звернувся в прокуратуру зі скаргою на адвоката, що той "виманив у його дружини 3000 радянських рублів". Виявилось, що підзахисний через слідчого передав жінці записку, щоб вона заплатила цю суму як відшкодування збитків від злочину. Адвоката він про це не сповістив.

- * Пункт 3 ч. 1 ст. 21 вимагає від адвоката невідкладно повідомляти клієнта про виникнення конфлікту інтересів. Таке питання, як наявність конфлікту інтересів, вирішується під час укладення угоди. Далі ми зупинимося на цьому чиннику більш детально. Але вже тепер слід наголосити на тому, що таке явище, як конфлікт інтересів, можна і слід передбачати та запобігати йому. У неприпустимості такого явища зацікавлений сам адвокат, оскільки це може мати небажані наслідки саме для нього. Але коли це вже сталося, адвокат повинен негайно і з власної ініціативи озвучити це питання перед слідчим чи судом, повідомивши про це свого підзахисного чи довірителя.
- * Закон вимагає від кожного адвоката постійного підвищення свого професійного рівня. Слід зауважити, що останнім часом ВККА дещо активізувала свою увагу до такої важливої сфери адвокатського буття, як повсякденне оновлення та збагачення своїх знань та уміння застосовувати їх в практичній діяльності.
- * Так, 17 лютого 2012 року Вища кваліфікаційна комісія адвокатури при Кабінеті Міністрів України своїм рішенням №УІ 12-599 затвердила Порядок підвищення кваліфікації адвокатів України. Оскільки рішення приймалося задовго до прийняття Закону, дія Порядку поширювалася лише на адвокатів, які здійснюють адвокатську діяльність "у формах, передбачених Законом "Про адвокатуру"". Новий Закон не передбачає статусу адвокатів, які б могли працювати за іншими формами, тому слід вважати, що Порядок буде обов'язковим (до затвердження нового Порядку) для усіх, хто володіє свідоцтвом на право здійснювати адвокатську діяльність, а відтак є членом адвокатської асоціації.

* Пункт 2 Порядку, на наш погляд, заслуговує на увагу дослідників у галузі лексики та документознавства. Автори в одному реченні примудрилися нагромадити все, що стосується теми і що виходить за її межі. Цей шедевр канцелярщини розраховано на високоосвічених людей - адвокатів.

* "Підвищення кваліфікації адвокатами, - записано в тексті Порядку, - має на меті безперервне поглиблення, розширення й оновлення професійних знань, умінь та навичок, здобуття нової спеціалізації або кваліфікації на основі раніше здобутої освіти і практичного досвіду, підтримання на належному рівні знань у питаннях, з яких вони, згідно з чинним законодавством, незалежно від сфери своєї переважної спеціалізації, якщо така має місце, зобов'язані здійснювати захист чи представництво та надавати правову допомогу за призначенням органів досудового слідства або суду, у тому числі і на безоплатній основі, забезпечення адвокатів достатньою інформацією про зміни у чинному законодавстві".

* Не зупиняючись на редакційних огріхах у визначенні вищою комісією поняття "підвищення кваліфікації адвокатами", звернімося до п. 3 Рішення, де наведено перелік завдань, які, на погляд цього поважного органу, містять сутність процесу підвищення кваліфікації адвокатів. Це:

* - зміцнювати їх правові навички...?; (*щире здивування щодо визначення "... їх правові навички..."*. Д.Ф.);

* - підвищувати рівень усвідомлення ними етичних питань:

* - підвищувати рівень усвідомлення ними прав людини:

* - навчати адвокатів повазі до прав та інтересів клієнтів:

* - навчати адвокатів захисту прав клієнтів і сприянню їхньому здійсненню:

* - навчати адвокатів сприянню належному відправленню судочинства.

Оплата праці адвоката та його помічника

- * Оплата праці адвоката здійснюється на підставі угоди між громадянином чи юридичною особою і адвокатським об'єднанням чи адвокатом.
- * У разі участі адвоката у кримінальній справі за призначенням та при звільненні громадянина від оплати юридичної допомоги через його малозабезпеченість оплата праці адвоката здійснюється за рахунок держави в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України. Порядок призначення адвоката для подання юридичної допомоги громадянам визначається кримінально-процесуальним законодавством.
- * Якщо договір розривається достроково, оплата праці адвоката провадиться за фактично виконану роботу. У разі неналежного виконання доручення на вимогу громадянина або юридичної особи, які уклали договір з адвокатом чи з адвокатським об'єднанням, внесена плата повертається їм повністю або частково, а при виникненні спору - за рішенням суду.
- * Порядок оплати праці помічника адвоката визначається угодою між ним та адвокатом чи адвокатським об'єднанням. Заробітна плата помічника адвоката не може бути нижчою від встановленого державою мінімального розміру заробітної плати.

- * 1. Закон України «Про адвокатуру» визначає, що адвокатом виконується певна робота, передбачена договором, який укладається громадянином чи юридичною особою з адвокатом чи з адвокатським об'єднанням, і у якому передбачаються умови оплати праці адвоката.

В угоді про подання правової допомоги (договорі, контракті) визначається обов'язок сторони (клієнта) сплатити гонорар за дії адвоката з подання правової допомоги, а у випадку необхідності - й фактичні витрати, пов'язані з виконанням угоди. Ці витрати не включаються до суми гонорару, який є винагородою за виконані адвокатом дії з подання правової допомоги.

- * Термін «гонорар» щодо адвокатської діяльності застосовується не тільки в Правилах адвокатської етики. Крім того, його вжито, наприклад, Міністерством фінансів України у листі Кабінету Міністрів України від 20 грудня 2001 р. № 31-052-3-8/4747 «Щодо реалізації пункту 6 Указу Президента України від 30.09.99 № 1240». В ньому зазначено, що «у разі внесення клієнтом коштів на покриття витрат валовий доход адвоката складатиме суму гонорару і суму коштів на покриття витрат», а «до Книги обліку доходів і витрат, яку зобов'язаний вести адвокат (підсумкові дані обліку доходів і витрат якої за квартал (рік) є підставою для заповнення декларацій про доходи, що підлягають оподаткуванню), вносяться суми гонорару і коштів, внесених клієнтом на покриття витрат, пов'язаних з виконанням угоди, в порядку, визначеному цією угодою», «сума гонорару та видатків на покриття витрат, пов'язаних з виконанням доручення по відповідній угоді, не внесених (сплачених) клієнтом (його представником) у звітному періоді (кварталі, році) переноситься адвокатом у наступний період (квартал, рік)»*.

- * У Правилах адвокатської етики зазначено, що «гонорар є єдиною допустимою формою отримання адвокатом винагороди за подання правової допомоги клієнту» (ст. 33). В угоді про подання правової допомоги, яка має укладатися у письмовій формі, містяться дані щодо розміру гонорару, визначаються порядок його обчислення (фіксована сума чи погодинна оплата) і внесення (авансування, оплата за результатом тощо); розмір, порядок обчислення і внесення фактичних видатків, пов'язаних з виконанням доручення (ст. 17).
- * Невиконання цих норм є підставою для притягнення адвоката до дисциплінарної відповідальності, оскільки у Присязі адвоката України є посилення на обов'язок суворо додержувати Правил адвокатської етики; порушення Присяги є підставою до застосування дисциплінарного стягнення (ст. 16 Закону «Про адвокатуру») або припинення адвокатської діяльності і анулювання свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю (ст. 17 Закону).

ПРАВИЛА АДВОКАТСЬКОЇ ЕТИКИ, ОБМЕЖЕНЕ РЕКЛАМУВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ АДВОКАТІВ

- Адвокат, який практикує індивідуально, і адвокатське об'єднання мають право рекламувати свою професійну діяльність з дотриманням чинного законодавства і цих Правил.

1) повинні містити: відомості про прізвище та ім'я адвоката (назву адвокатського об'єднання); адресу, за якою може здійснюватись надання правової допомоги цим адвокатом (об'єднанням); номер телефону; загальні відомості про галузі права, в котрих спеціалізується адвокат (адвокатське об'єднання) або вказівку про те, що правова допомога може бути надана з усіх галузей права; реєстраційний номер, дату і місце видачі адвокату свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю (дату реєстрації адвокатського об'єднання та його реєстраційний номер);

2) Рекламування допускається у формі вміщення об'яв, інформаційних повідомлень та інших рекламних матеріалів у періодичних виданнях, довідниках, інформаційних бюлетенях, інших друкованих виданнях, а також трансляції рекламних матеріалів по радіо і телебаченню.

Адвокат не має права пропонувати свої послуги конкретному клієнту ні особисто, ні через посередників.

(3) Рекламні об'яви або інші рекламні матеріали щодо професійної діяльності адвоката (адвокатського об'єднання

- можуть містити:
 - відомості про те, в яких навчальних закладах адвокатом (членами адвокатського об'єднання) отримана освіта; де він підвищував кваліфікацію надалі; про вчені та інші звання адвоката, нагороди, що він має, вчені праці, інші академічні заслуги і професійні досягнення адвоката; його членство в спілках, асоціаціях адвокатів, участь в їх органах;
 - дані про тривалість стажу роботи адвокатом або юристом (з обов'язковою конкретизацією тривалості стажу роботи адвокатом);
 - відомості про іноземні мови, якими володіє адвокат;
- не можуть містити:
 - оціночних характеристик адвоката;
 - відгуків інших осіб про роботу адвоката;
 - порівнянь з іншими адвокатами і їх критики;
 - заяв про вірогідність успішного виконання доручень та інших заяв, що можуть викликати безпідставні надії у клієнтів;
 - вказівок, які можуть скласти уявлення, що діяльність саме цього адвоката характеризується рисами і показниками, притаманними, в дійсності, адвокатурі як такій.

Список використаної літератури

- 1. Загальна декларація прав людини. Прийнята і проголошена резолюцією 217А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 р. www.rada.gov.ua
- 2. Декларація про основні принципи правосуддя для жертв злочину і перевищення влади. Прийнята Генеральною Асамблеєю ООН 29 листопада 1985 р., резолюція 40/34.
- 3. Звід принципів захисту всіх осіб, підданих затриманню чи ув'язненню в будь-якій формі. Затверджений резолюцією Генеральної Асамблеї ООН від 9 грудня 1988 р. № 43/173.
- 4. Конвенція про захист прав і основних свобод людини. Рим, 4 листопада 1950 р. Ратифікована Законом України від 17 липня 1997 р. № 475/97-ВР.
- 5. Загальний кодекс правил для адвокатів країн Європейського Співтовариства. Прийнято делегацією дванадцяти країн-учасниць на пленарному засіданні у Страсбурзі в жовтні 1988 р.
- 6. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 р.
- 7. Про адвокатуру: Закон України від 19 грудня 1992 р. № 2887-ХП.
- 8. Про судоустрій України: Закон України від 7 лютого 2002 р. № 3018-П.
- 9. Положення про Вищу кваліфікаційну комісію адвокатури: Затв. Указом Президента України від 5 травня 1993 р. №155/93.
- 10. Про деякі заходи щодо підвищення рівня роботи адвокатури. Указ Президента України від 30 вересня 1999 р.
- 11. Положення про кваліфікаційно-дисциплінарну комісію адвокатури: Затв. Указом Президента України від 5 травня 1993 р. № 155/93. Станом на 27 березня 2007р.
- 12. Про деякі заходи щодо підвищення рівня роботи адвокатури. Указ Президента України від 30 вересня 1999 р.
- 13. Правила адвокатської етики: Схвалено Вищою кваліфікаційною комісією адвокатури при Кабінеті Міністрів України 1 жовтня 1999 р., протокол від 1—2 жовтня 1999 р. № 6/УІ. Станом на 1 грудня 2006р.
- 14. Кримінально-процесуальний кодекс України: Затв. Законом УРСР від 28 грудня 1960 р. № 1000-У. Кримінально-виконавчий кодекс України. Прийнятий Верховною Радою України 11 липня 2003

Дякую за Увагу!)

**Підготував Касьяненко
Владислав**